

Oikeustapauskokoelma

Asia C-584/15

**Glencore Céréales Ranska
vastaan**

Etablissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

(Tribunal administratif de Melunin esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Ennakkoratkaisupyyntö – Asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95 – Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaaminen – 3 artikla – Asetus (ETY) N:o 3665/87 – 11 artikla – Perusteettomasti myönnetyn vientituen takaisin periminen – Asetus (ETY) N:o 3002/92 – 5 a artikla – Perusteettomasti vapautettu vakuus – Erääntyneet korot – Vanhentumisaika – Määräajan alkamisajankohta – Määräajan katkeaminen – Enimmäisraja – Pidempi määräaika – Soveltuvuus

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (neljäs jaosto) 2.3.2017

1. *Euroopan unionin omat varat – Unionin taloudellisten etujen suojaamisesta annettu asetusta – Väärinkäytöksiä koskevat seuraamusmenettelyt – Vanhentumisaika – Sovellettavuus perusteettomasti saatuihin määriin liittyvien korkosaatavien perimiseen*

(Neuvoston asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohta ja 4 artiklan 1 ja 2 kohta; komission asetuksen N:o 3665/87, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 495/97, 11 artiklan 3 kohta ja komission asetuksen N:o 3002/92, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 770/96, 5 a artikla)

2. *Euroopan unionin omat varat – Unionin taloudellisten etujen suojaamisesta annettu asetusta – Jatkuva tai toistuva väärinkäyttö – Käsite – Se, että toimija on velkaa korkosaatavia, jotka liittyvät perusteettomasti saatuihin määriin – Soveltamisalan ulkopuolelle jääminen*

(Neuvoston asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohta; komission asetuksen N:o 3665/87, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 495/97, 11 artiklan 3 kohta ja komission asetuksen N:o 3002/92, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 770/96, 5 a artikla)

3. *Euroopan unionin omat varat – Unionin taloudellisten etujen suojaamisesta annettu asetusta – Väärinkäytöksiä koskevat seuraamusmenettelyt – Vanhentumisaika – Sovellettavuus perusteettomasti saatuihin määriin liittyvien korkosaatavien perimiseen – Alkamisajankohta – Väärinkäytöksen tapahtumapäivä*

(Neuvoston asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohta ja 3 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta)

4. *Euroopan unionin omat varat – Unionin taloudellisten etujen suojaamisesta annettu asetusta – Väärinkäytöksiä koskevat seuraamusmenettelyt – Vanhentumisaika – Enimmäisraja – Sovellettavuus perusteettomasti saatuihin määriin liittyvien korkosaatavien perimiseen – Se, ettei*

toimivaltainen viranomainen ole tehnyt päätöstä näiden saatavien perimisestä sovellettavassa määräajassa huolimatta sen tässä määräajassa esittämästä perusteettomasti saatujen määrien takaisin maksamista koskevasta vaatimuksesta – Preklusio

(Neuvoston asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljäs alakohta ja 6 artiklan 1 kohta)

5. *Euroopan unionin omat varat – Unionin taloudellisten etujen suojaamisesta annettu asetus – Väärinkäytöksiä koskevat seuraamusmenettelyt – Vanhentumisaika – Pidempien kansallisten vanhentumisaikojen soveltaminen – Edellytys – Oikeusvarmuuden periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen noudattaminen – Viiden vuoden määräaika on sallittu*

(Neuvoston asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 ja 3 kohta)

1. Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä säädettyä määräaika sovelletaan pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten sellaisten korkosaatavien perimiseen, jotka perustuvat maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87, sellaisena kuin se on muutettuna 18.3.1997 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 495/97, 11 artiklan 3 kohtaan ja interventioista peräisin olevien tuotteiden käytön ja/tai määräpaikan tarkastamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 16.10.1992 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3002/92, sellaisena kuin se on muutettuna 26.4.1996 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 770/96, 5 a artiklaan.

— Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että pääasiassa kyseessä olevat toimivaltaisen hallintoviranomaisen lähettämät perintämääräykset Glencoren perusteettomasti saamien tukien ja määrien takaisin perimiseksi niiden väärinkäytösten vuoksi, joihin tämä on syyllistynyt, on tehty asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3 kohdan perusteella mallasohran irtolastin osalta ja asetuksen N:o 3002/92 5 a artiklan perusteella interventiovehnän osalta. Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee lisäksi, että näiden tukien ja näiden määrien lisäksi perittäviä korkoja koskeva perintämääräys on myös tehty näiden säännösten perusteella. Tästä on todettava, että mainituissa säännöksissä säädetään nimenomaisesti, että kyseessä olevan toimijan perusteettomasti saamien tukien ja määrien takaisinmaksettavaan määrään lisätään korot, jotka lasketaan näiden tukien ja määrien perusteella, näiden summien saamisen ja niiden takaisinmaksun väliseltä ajalta. Asetuksen N:o 3002/92 5 a artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa täsmennetään tältä osin, että toimivaltaisen viranomaisen vastaanottama näin laskettu summa vastaa kyseessä olevalle toimijalle perusteettomasti myönnetyn taloudellisen edun takaisin perimistä. Näin ollen pääasiassa kyseessä olevat perintämääräykset on luokiteltava asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuiksi ”hallinnollisiksi toimenpiteiksi” sekä siltä osin kuin ne koskevat pääomaa että siltä osin kuin ne koskevat korkoja, koska näillä määräyksillä yhdessä peritään kyseessä olevan toimijan perusteettomasti saama etu takaisin. Tästä seuraa, että kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä määräaika sovelletaan pääasian olosuhteiden kaltaisissa olosuhteissa.

(ks. 28–31 ja 33 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että se, että toimija on velkaa pääasiassa kyseessä olevien kaltaisia korkosaatavia, ei ole tässä säännöksessä tarkoitettu ”jatkuva tai toistuva väärinkäytös”. Tällaisten saatavien on katsottava johtuvan siitä samasta asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta väärinkäytöksestä, joka johtaa saatavan pääoman muodostavien, perusteettomasti saatujen tukien ja määrien perimiseen.

- On muistettava, että asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun väärinkäytöksen tapahtuminen edellyttää kahden edellytyksen täyttymistä eli taloudellisen toimijan tekoa tai laiminlyöntiä, jolla rikotaan unionin oikeutta, sekä vahinkoa tai mahdollista vahinkoa unionin talousarviolle (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und export, C-59/14, EU:C:2015:660, 24 kohta). Unionin oikeuden rikkomista koskevan edellytyksen osalta asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3 kohdasta ja asetuksen N:o 3002/92 5 a artiklasta ilmenee, että unionin oikeuden säännöksen sama rikkominen johtaa samalla tämän rikkomisen vuoksi perusteettomasti saatujen summien takaisin perimiseen ja korkojen perimiseen näille summille, ja ne yhdessä merkitsevät kyseessä olevalle toimijalle perusteettomasti myönnetyn taloudellisen edun takaisin perimistä. Unionin talousarviolle koituvan vahingon tai mahdollisen vahingon olemassaoloa koskevasta edellytyksestä on todettava, että – kuten julkisasiamies on todennut lähinnä ratkaisuehdotuksensa 51 ja 60 kohdassa – asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3 kohdassa ja asetuksen N:o 3002/92 5 a artiklassa säädetty korot muodostavat hyvittävät korot, joiden on tarkoitus heijastaa asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun vahingon päivitettyä arvoa vahingon toteutumispäivän ja sen päivän välillä, jona kyseessä oleva toimija maksaa takaisin sen tosiasiallisen määrän.
- Toisin kuin Ranskan hallitus väittää, tästä seuraa, että asetusten N:o 3665/87 ja N:o 3002/92 säännösten rikkomisen osalta asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu väärinkäytös johtaa siihen, että peritään takaisin kyseessä olevalle toimijalle perusteettomasti myönnetty taloudellinen etu, joka asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3 kohdan ja asetuksen N:o 3002/92 5 a artiklan mukaan muodostuu tämän toimijan perusteettomasti saamista tuista tai määristä, joihin lisätään näissä artikloissa säädetty korot.

(ks. 38-42 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)

3. Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava siten, että sellaisten seuraamusmenettelyjen osalta, jotka johtavat pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten korkosaatavien takaisin perimiseen tähtäävien hallinnollisten toimenpiteiden toteuttamiseen, tässä 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetty vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona on tapahtunut väärinkäytös, joka johtaa niiden perusteettomien tukien ja määrien takaisin perimiseen, joiden perusteella kyseiset korot lasketaan, eli päivästä, joka on tämän väärinkäytöksen muodostavan tekijän eli joko yhtäältä toimen tai laiminlyönnin tai toisaalta vahingon tapahtumapäivä, riippuen siitä, mikä niistä tapahtuu viimeksi.

- Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, joka tuntee pääasian tosiseikat täysin, on joka tapauksessa määritettävä, onko nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva etu lopullisesti myönnetty ennen unionin oikeuden rikkomista merkitsevää toimea tai laiminlyöntiä. Jos on, kyseessä olevista koroista muodostuvien saatavien takaisin perimiseen tähtäävien seuraamusmenettelyjen vanhentumisaika alkaa kulua tästä toimesta tai laiminlyönnistä. Jos sitä vastoin osoittautuu, että tämä etu on myönnetty kyseisen toimen tai laiminlyönnin jälkeen, dies a quo on mainitun edun myöntämispäivä ja siten päivä, josta mainittujen korkojen laskeminen alkaa.

(ks. 50 ja 51 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)

4. Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljättä alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten korkojen perimiseen tähtääviin hallinnollisiin toimenpiteisiin johtavien seuraamusmenettelyjen osalta tapahtuu vanhentuminen, kun tässä 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetty määräaika on päättynyt, jos toimivaltainen viranomainen ei tässä määräajassa ole tehnyt mitään päätöstä näistä koroista, vaikka se on vaatinut kyseessä olevan toimijan perusteettomasti saamien tukien tai määrien takaisin maksamista.

- Siten lukuun ottamatta sitä tilannetta, että hallinnollinen menettely keskeytetään asetuksen N:o 2988/95 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti, mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitetuista toimivaltaisen viranomaisen tutkimista tai seuraamusmenettelyä koskevista toimista, jotka saatetaan kyseessä olevan henkilön tietoon, ei seuraa tämän saman asetuksen 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetyn vanhentumisajan katkeaminen (ks. vastaavasti tuomio 11.6.2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, 72 kohta). Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevien väärinkäytösten kaltaisten väärinkäytösten osalta toimivaltainen viranomainen on velvollinen toteuttamaan hallinnolliset toimenpiteet, joilla pyritään perusteettomasti myönnetyn taloudellisen edun takaisin perimiseen, joka tapauksessa asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetystä määräajassa. Siten pääasian kaltaisessa tilanteessa, jossa toimivaltainen viranomainen on aluksi vaatinut saatavien pääoman takaisinmaksamista ennen kuin se on vaatinut korkojen maksamista, tällä viranomaisella oli velvollisuus tehdä mainittujen korkojen maksamista koskeva päätöksensä asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetystä määräajassa, vaikka vanhentumisen katkaisevia toimia olisikin toteutettu näiden korkojen osalta.

(ks. 56, 57, 59 ja 61 kohta sekä tuomiolauselman 4 kohta)

5. Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kansallisessa oikeudessa säädettyä vanhentumisaikaa, joka on pidempi kuin kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetty, voidaan soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa sellaisten saatavien perimiseen, jotka ovat syntyneet ennen tämän määräajan voimaantulopäivää ja jotka eivät vielä ole vanhentuneet viimeksi mainitun säännöksen perusteella.

- Lisäksi on niin, että vaikka – kuten tämän tuomion 64 kohdasta käy ilmi – jäsenvaltioilla on edelleen laaja harkintavaltaa säätää pitempiä vanhentumisaikoja, näiden valtioiden on kuitenkin kunnioitettava unionin oikeuden yleisiä periaatteita, erityisesti oikeusvarmuus- ja suhteellisuusperiaatteita. Kuten rikosoikeuden alaa koskevasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, oikeusvarmuusperiaatteen osalta jäsenvaltiot voivat periaatteessa pidentää vanhentumisaikoja silloin, kun ne teot, joista asianomaista syytetään, eivät koskaan ole vanhentuneet (ks. vastaavasti tuomio 8.9.2015, Taricco ym., C-105/14, EU:C:2015:555, 57 kohta). Suhteellisuusperiaatteesta on todettava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen pitemmän kansallisen vanhentumisajan soveltamisella kyseisessä asetuksessa tarkoitettuja väärinkäytöksiä koskevissa seuraamusmenettelyissä ei saada selvästi ylittää sitä, mikä on tarpeen unionin taloudellisten etujen suojaamista koskevan tavoitteen saavuttamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 17.9.2014, Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Siviililain 2224 §:ssä, sellaisena kuin on muutettuna lailla nro 2008-561, säädetyn kaltaisesta viiden vuoden vanhentumisajasta on todettava, että se on vain yhden vuoden asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä vanhentumisaikaa pidempi. Näin ollen tällainen määräaika ei ylitä sitä, mikä on tarpeen, jotta kansalliset viranomaiset voivat määrätä seuraamuksia unionin talousarviota vahingoittavista väärinkäytöksistä, ja se noudattaa oikeasuhteisuusvaatimusta.

(ks. 72–74 ja 76 kohta sekä tuomiolauselman 5 kohta)